

HRVATSKA RIJEČ

Pređplatna ciena: na godinu K 12. — Za pò godinë K 6. — Za Šibenik na godinu donasjanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista, nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po leiti redku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Pred sabor.

I predobro su javnosti našoj poznate prilike i okolnosti, pod kojima se je zadnje saborsko zasjedanje zaključilo, a da bi ih mi, u oči otvora sabora, trebali ponovno osvjetliti. Sve ono, što je do obstrukcije dovelo, kao i sami tok obstrukcije bio je u raznim prigodama dovoljno osvijetljen.

Medjutim, kada su se najviše raznosili glasovi, da od sazova sabora ne će doći, jer se prilike, pod kojima je bio zatvoren, nisu u ničim promijenile, nadodje čin, koji je sve te glasine oprovrgao. Sabor se je savzao za 3. listopada. S ovim činom prekinuta su sva nagadjanja te javnost mora s njim da računa.

Nego, prije no na ovo predjemo, cijenimo nužnim, da jednu važnu okolnost istaknemo. Nekoliko dana prije nego li je od sazova sabora došlo, ili bolje prije nego li je sazov bio službeno obelodanjen, predsjednik sabora dr. Ivčević obratio se je predsjedniku naše stranke, pitajući objašnjenja o držanju pravaških zastupnika, ako bi eventualno od sazova došlo. Ovaj korak saborskog predsjednika mogao je dati naslućivati, da se je razpoloženje na protivnoj strani promienilo, da u gospodaru od samozavne većine konačno ipak došla do uvidjivosti, kako na njih i prevec velika odgovornost pada pred javnošću i narodom, budu li i dalje terala politiku ekskluzivizma i sile; mogao je dati naslućivati, da je već jednom prestala egoistična nadutost nekih, te da su ipak shvatili značenje parlamentarne snosivosti, pristojnosti i zaštite manjine. Na upit dra. Ivčevića naš je predsjednik odgovorio, da će držanje pravaških zastupnika ovisiti o postupku većine. Što ovo znači, to je dosta jasno.

Bez daljnjih pregovaranja nadošao je saziv sabora. Javnost znatiželjno i zabrinuto pita: 'Što će biti sa saborom? Odgovor je i opet onaj, koji je predsjednik naše stranke dao dra. Ivčeviću. U rukama "većine" stoji djelotvornost sabora.

Jer, pravaški zastupnici stupili su prvi put, a i sada stupaју u sabor sa programom rada i reda. Sa programom rada, jer su svjestni svoje dužnosti prema narodu kao njegovi zastupnici, sa programom reda — ovo izričito — jer su sebi za načelo postavili: pročišćenje naših javnih prilika. Kao opozicija, oni moraju da bezobzirno — bilo to komu na štetu njegovih osobnih probitaka ili ne bilo — vrše svoju zadaću stroge i nepopustljive kontrole, osobito u ovo vrijeme, kada je u autonomnoj upravi naše pokrajine nastupilo doba neradnosti, mrtvila, nesredjenosti i hirovitosti pojedinaca te njihove tvrdoglavosti, koja ne prorokuje ništa dobra. Ta njihova važna zadaća zahtieva slobodne ruke i bezobzirnost prema svakome, koji je njihovu kritiku zaslužio, prama svakomu, koji zemlji ili narodu ne vraća ono, što od njih prima.

Ali program, kojim oni u sabor ponovno ulaze, ne traži niti može tražiti od njih, da svoj ponos, kao predstavnici jedne jake stranke, kao poslanici narodni, žrtvuju i da popuštaju hirovima

jedne "većine", koja ničim ne pokazuje dužno poštovanje prama manjini. Taj program ne uključuje to, da pravaški zastupnici moraju samozajno prekrštenih ruku promatrati nasilja i nezakonitosti, koja većina, opojena nerazorom i dosadanjem popustljivošću i hotimičnom kratkovidnošću svih vlasti, vrši nad njima. Kada bi pravaši to činili, ne bi dolično branili svoj ponos, ponos svoje stranke i obraz onog mnogobrojnog naroda, koji je njih, kao svoje predstavnike i zastupatelje, u sabor poslao.

Dosadnja praksa te samozavne većine bila je: ignorisanje manjine, mimolazjenje iste u svim pitanjima, a po gotovo u onima zamašne važnosti. Nerazor "većine" i jal njezin proti pravašima išao je tako daleko, da je ona zabacivala i takove predloge, podnesene po pravašima, koji su mogli biti od ogromne koristi po naš narod.

Proti toj i takovoj praksi podigli su se pravaški zastupnici u zadnjem saborskom zasjedanju. Dalje nису mogli dozvoliti, da jedna malobrojna većina, koja i nije većinom, terorizira celi sabor i pod silu provlači sve predloge, bez obzira na njihovu valjanost ili nevaljanost po narod, samo kada je to njima u račun išlo. Nisu mogli dozvoliti odklanjanje ruke kontrole, koje je dolazilo sa strane "većine", jer se to protivno stožernom načelu parlamentarizma i dobro shvaćenoj i vodjenoj upravi zemlje.

Moramo, u ostalom, konstatirati, da u javnosti više više dosad prodor nikakav glas, e je, "većina" voljna napustiti svoje dosadnje stanovište sile i ekskluzivizma. Po tome zbilja izgleda, kao da se sabor ponovno sastaje pod istim prilikama, pod istim auspicijama, pod kojima je i zatvoren bio. Ako je tomu tako, ako je to razpoloženje, koje među članovima "većine" vlada, onda je jasno, razumljivo i logično, da se i prvotni znati iz toga konzekvencije povući i dosljedno ostati na braniku svog ponosa i interesa zemlje, koje oni zastupaju. Jer interes zemlje zahtieva, osjećaj potrebe, da se naše prilike srede i dovedu na čistac, imperativno nalaze pravašima, da ne popuste od svoj pravednog stanovišta, jer protivno značilo bi uzmicati pred grubom silom i egoizmom a na štetu pravice i reda.

Sabor, pako, koji se prekosuta otvara, konačno će pokazati, da li je osvješćen i dužna umjerenost naša u uvjerenju onih, koji su svoje javno djelovanje osnivali na sili, koju u njihovim položajima na razpoloženje postavljaju, i na silejpodpori ostalih vlasti.

ŠIBENIK, 1. listopada.

Stovarištu šibenskih desperatera. U zadnjem broju dr. Smolakov "Slobode" — one iste, koja se je otrag nekoliko mjeseci toliko ešifirala proti uvedenju državne policije u Zadru, one iste, koja je i nazad malo dana donosila "fulminantnih" članaka proti detektivima, agentima i oružnicima, one iste, koja se znade u stan ovitih zgodama — naglasujemo: u stanovitim — razbacivati nekakvim liberalizmom,

naprednjačtvom i modernizmom, onaj, tko ju je htio čitati, mogao je naići na dopis iz Šibenika, za koji ne znaš, bi li ga okrstio infamijom, kukavičlukom, izdajstvom, zasjednim udarcem iza leđa, što li. U tom listu je poznati šibenski propalica, libelista još poznatije kilke izgubljenih jaslara, sasuo vreću više mizernih, nizkih i prozirnih infamija nego li štetnih. Taj nikogivče sumnjivoj porietu apotrebio je jedan riedi u Šibeniku, premda drugovdje običan događaj gradske kronike, da naš grad i ponajbolje i najzaslužnije ličnosti u njemu napadne tako otrovnom perfidijom, da je slične ni u zmije našao ne bi.

Na stvari je ovo: Po gradu se govorka, da je neko mlado i fanatično zadarsko diete, talijanaš Bonetti, bio neznano gdje i neznano od koga čušnut, navodno jer je u "Slobodnom" konkurentu zadarskom "Risorgimentu" nadrijao nekoliko prostačkih dopisa proti Šibeniku i Šibenicanima, a osobito proti "Sokolu". Taj događaj, koji u ničim, ni formom ni važnošću, ne prelazi granice jednog časovitog sukoba, dao je prilike goreorisanom libelisti, da napadne obćnu i grad Šibenik, prikazujući ga kao leglo razbojnika, u kojemu nije ni osobna sigurnost zaštićena. Te premise navode "Slobodnog" dopisnika — na kojemu, ne znamo, bili "Slobodi" čestitali po onoj "naša vrea zakrpu" ili joj se sažalili — da debelim slovima traži za Šibenik ništa manje nego... državnu policiju!! Tko ovo od Šibenčana uzetka, a nije imao prilike pročitati odnosi proti "Slobode", krstiče ču se lievom i desnom nad tolikom drzkosti i nad takovom uvredom, kojom se ništarija, koja nema što da izgubi, na ovo čestito, mirno i rodoljubno hrvatsko građanstvo nabacuje.

I Šibeniku da se ništa ne događa? Ma kada? Ma kako? Ma u kojem sluhanju? Ta po statistički političkih sukoba može se konstatirati, da je baš Šibenik od dalmatinskih gradova onaj, koji najmanje tih slučajeva broji, naravno u zadnjim godinama. A "Sloboda", koja je sa glasne-rukavicama uvijek govorila o krvavim događajima u Zadru, gdje su hrvatske glave pucale od udara kamena, a po hrvatskim teljima padali nebrojeni bubei fanatizovane rulje, donosi kao senzaciju jedan neznan događaj, koji, ako istinit, nije drugo nego reakcija Hrvata u hrvatskom gradu proti drzkosti jednog talijanaša, koji Hrvate i grad blati. I ona među svoje stupce uvrtava apel za državnu policiju u Šibeniku! To nije više izdajstvo, nije to više iznemčarstvo, to je nešto, za što nema izraza, da ga se po zaslugi okriže, oziškoše.

Ali da dokazemo, koji su oni te u spletkosnom listu, nedostojnom imena, koje nosi, takav atentat na slobodu i autonomiju ovog grada kušaju izvesti, i to u obranu jednog talijanaša, neka govore ove činjenice: Za čijeg poštovanja na obćini bi udaren Srbin, inače čestiti građanin, dr. Dimitrović, i to samo radi toga, što je bio ustao proti nepo-

dobštinama i zlopobri sa obćinskim novcem Tko je nožem iz zasjede ubio Srbina Miju, Mirkovića, pekara? Tko je, na mrtvo ime izlemalo talijanaše pok. Bonacića, pok. Nana Fosca, pok. Unića, pok. Tirova, Bakovića, Petra Žaju, Dunku Jadronju, Matu Jadronju, Šimu Sigoreu, Beppu Chimera i. t. d., i. t. d.? Tko je pok. dra Mitra Borovića u njegovoj vlastitoj kući pljuskao, isto tako pok. dra Galvina? Tko je nožem teško ranio Anu Baljkasa i pok. Perketu? Tko je od obćinskog ureda do Berouševljeke grozno izmlatio talijanaše? Tko je u njegovoj vlastitoj kući, u njegovom vlastitomu ležućem tako izprebijao vriednog svećenika pok. Franica, da je od tih udaraca i umro? Tko je kamenovao uzor-patriotu i vrstnog liečnika Hrvata dr. Zlatarovića, kojeg se Šibenik sa osobitim simpatijama još i dandanas sjeća? Tko je, u pk. Vica Pelegrinija starca od 70 godina usred biela dana izprebijao pred kavanom "Zanki", a onda ga dao zatvoriti u obćinski zatvor — slijepi kako blagorječivo veli "Slobodni" dopisnik, — koji je onda bio neuporedivo gori nego li je dandanas? Tko je... ali dosta je s tim tužnim nabranjenjem. Za danas samo ovo, a do potrebe ima ih u rezervi još lep broj. Ovim htjedosmo u grlo sasuti "Slobodi" i propalici, koji u njoj iz Šibenika piše, laž, da se pod današnjom obćinskom upravom biju i zlostavljaju Srbi i talijanaši. Htjeli smo dokazati, koji su lieumjerne, i krokodilske suze, u "Slobodi" radi ovog slučaja. Sami talijanaši i Srbi s prezimom govore, o onako podlom i nizkom ulaganju onih kukavelja, koji bi sve počini, samo da lažima i lupovucima predobiju koji glas. Htjeli smo dokazati, pod čijom li je ugrožena. I cijenimo, rekosmo više nego li je i nužno bilo, a ako po nama iznesenim činjenicama tko ne vjeruje, neka se obrati "Dalmatič" i "Narodnom Listu", koji su u svoje vrijeme bili prepuni raznih opisa o straholudim, ondanšnjim obćinske kilke, tako da je sam urednik "Nar. Lista" u parlamentu proti tomu morao interperirati.

I s ovim završujemo, jer nam je i prevec gđno baviti se tim ločimim. "Narodnom Listu" za sada, "Narodni List" je počeo donositi takodjer niz dopisa iz Šibenika, u kojima sve vrvi strahom i grozotama. "Narodni List" neka završi te svoje članke, a onda čemo ga po tenanu poslužiti odgovorom, koji će mu začepiti bezbramna usta, koja sad ližu ono, što su nekad popljuvala. Istodobno obećajmo, da čemo tom zgodom donieti i vjeru u fotografiju, u kojoj one nekolicine bivših obćinskih sisavaca, onda će vidjeti, da im je bolje bilo štiti, jer sa maslacem na glavine ide se na sunce. "Narodni List"!

Još nekoj gospodi ovo gostovanje trn je u oku. Gospodi, koja prije posjećivala je kazalište, da uživa u pikantijama, da požudno prebire sa defekozorom po tanaan velu plešaćica i chantanski pjevačica. I onda nije manjkalo ni pjeska ni cvieća sa loža kazališnih gourmanda, a plebs, među kojima nije nikada uzmanjako podmicimnih pjeskaca, i ostali tobožnji aristokrate — kojima je majmunisanje cio život — udri u pjesak i višekratno izazivanje pred zastor. Kad se jednom ta tobože kompetentna aristokracija udostojava da daje bućnog oduška svom zanosu!!! Kazališne poduzetnike — obićno priesne prijatelje savjetnika — gourmanda — suviše je napominjali, ta oni biedni u umjetničkom pogledu bili su pasivi. "Ta zar nema poduzete dvie zadace? Oni su htjeli, da se specializiraju u jednoj i to na vlastiti rizik!!!".

Gostovanje kr. zem. kazališta u Splitu.

Kazališno stanje u Splitu. — Uspjeh drame. — Željezni hladni zastor, bez ikakvog uzakovog uzajamnog oduševljenja — uz praznu kuću — to je bio oproštaj od zagrebačke drame. Ledeni oproštaj ensemble-a pristaje odazivu splitske publike. One publike, kojoj je kazalište rasadom smieha i zabave; publike koja svojoj simpatiji za plemenitije karaktere u komadu daje bućnog djetinjskog oduška; publike, kojoj kod raznih kontrasta u drami imblike, kojoj kod raznih smiešnog, a da ponira ono, što je u jedinstvenost komada; ne misli na onu vezu, jedinstvenost komada; ne misli na onu vezu, jedinstvenost komada; plemenitije poduzete uvijek je ležalo na duši te, pratio, simpatijom, osnutak "Medulici" — ne tiskao mu ni cirkulare ni pravilnika — nastojanje oko osnutka stalne dramske družine; olakšavalo, pripravljalo teren gostovanju naše drame i opere, pretjeravajući im stotruko mane. Previše je nagao prelaz "N. Jedinstva", a da bi mogao dublje djelovati i pobuditi većeg interesa.

čanju liepog i umjetničkog imamo da zahvalimo nakaznim talijanskim družinama i komadima. One su otrovale želudac naše publike svakojakim škodljivim postolicama — cirkuskom virtuosnosti pozlaćenim — ležernim "pochades" — kojima i nikakovi talenti karikirano maskirani sa par komedijskih gesta mogu da razpolože publiku. Naše kazalište nije nego rasadnik "Marbisa", "Ruoloma", "Diletantskih klubova" a u zadnje vrijeme malne — hvala budi liepomu vremenu — li atletskih utakmica. Pa još kad uzmemo uz sve to povoljne kritike "N. Jedinstva", mislim da smo sve kazali. — Od kada se najedanput rafinirao ukus tog lista? Lista, komu je u obće uvijek ležao ma duši "napredak" Splita! Lista, komu svako plemenitije poduzete uvijek je ležalo na duši te, pratio, simpatijom, osnutak "Medulici" — ne tiskao mu ni cirkulare ni pravilnika — nastojanje oko osnutka stalne dramske družine; olakšavalo, pripravljalo teren gostovanju naše drame i opere, pretjeravajući im stotruko mane. Previše je nagao prelaz "N. Jedinstva", a da bi mogao dublje djelovati i pobuditi većeg interesa.

Ensemble je gostovao 12 večeri, sa obilnim repertoarom. Intonacija, razpoloženje i zaokruženost igre — bez traga kakove virtuosnosti — u većini predstava uzorni. A to je

Brzojavni pozdravi pravaškoj skupštini.

Arbanasi. (Don Ivo Prodan). Skupštini želimo najbolji uspjeh. Babinje. — Don Marko Sikirić, Bulić Toma, učitelj.

Brušje. (Pravaška skupština). Novo doba sreće, zatočnici vjerskih, narodnih amaneta, zdravo! — Župnik Dulčić.

Cavtat. (Skupština stranke prava). Današnja skupština urodila obilatim plodom na korist domovine. Slava Starčeviću! Živio Prodan! — Burdželić.

Čilipi. (Zastupnik Skurić). Oduševljeno pozdravljam skupštinu, kličuć napred za Boga i Hrvatsku! — Don Jozo Prodan.

Drnji. (Predsjedništvo pravaške skupštine). Iz ove hrvatske kule pozdrav šalje okupljenim borcima pravaške misli — Hrvatska seoska blagajna Drnji.

Dubrovnik. (P. S.). Pozdravljamo skupštinu sa usklikom: Življa sloga svih pravaša! Slava neumrtom Starčeviću! — Djaci Starčevićanci.

Filip Jakov. (P. S.). Složnim silam uzastojte, stvarajte redove borioća prava, da požrtvovnošću osvajate boljitak domovini. Živili skupštinar! — Ivasović.

Imotski. (P. S.). Prisuštujemo duhom, iskreno pozdravljamo skupštinu! — Glavar Glavine, Grandić, Lelas, pristav.

Ist. (P. S.). Želimo najsajjniji uspjeh. Življa Hrvatska! — Potrošna Zadruga.

Iž Veliki. (P. S.). Napred! Složno protiv dušmanina narodnih svetinja! — Bogdanić, župnik.

Kaštuni. Doli uskoci i novi i stari! — Kaštelan.

Komin. (S. S. P.). Prošet uzvišenim idealima stranke prava kličem: Vivat, crescat, floriat! — Župnik Lekić.

Korčula. (Prodan). Pridružujemo se duhom skupštini, želeći kao plod jaku, jedinstvenu, organizovanu stranku prava, na razbistrenje političkog muteža. — Mlinarić, učitelj, Montina, mediciner; Vidović, Depolo, svećenik.

Ljubuški. (Zastupnik Prodan). Nadamo se, da zaključci današnje skupštine biti će na korist vjere i domovine. Odobravamo sve, što se ne kosi s načelima katoličkim i pravaškim. Pozdrav bratski! — Pravaši: Otrić, Struga.

Ložišće. (S. P.). Beznačajnosti slavonske protivjerske mode, suprotstavite spasonosne ideale Krista časnog, slobode i pravde. Hrvatski napredak! Gabelić, župnik; Lebedina, glavar; Skrmeta, seoski pristav.

Makarska. (P. S.). Današnja skupština bila na uhar izmućenoj hrvatskoj domovini. — Makarsko-Primorska čitaonica. (Sliedi).

Političke vesti.

Sastanak grofa Aehrenthala sa markizom di San Giulianom. O sastanku grofa Aehrenthala sa markizom di San Giulianom saznajete se još ove potankosti: Na sastanku razpravljat će u glavnom o izvanjskoj politici Balkana, o rumunjskoj-turskoj konvenciji, o turskom zajmu, te o odnošaju Turske prema tomom savezu. Po svoj prilici već u subotu na večer bit će o sastanku izdan službeni komuniké, no u njemu naravno neće biti navedena sva pitanja o kojima se je razpravljalo.

Ministarska kriza u Srbiji. „Novo Vreme“ doznaje, da je u posljednjoj ministarskoj sjednici riješeno, da pred sam sastanak skupštine cio kabinet Nikole Pašića podnese ostavku i da se onda, kada skupština bude na okupu, obrazuje novi koalicioni kabinet, upravo izvrši rekonstrukcija današnjeg kabineta, jer će većina ministara ostati na svome položaju, a i predsjedništvo će

zadržati Nikola Pašić. O ovoj odluci su izvještava i oba radikalna kluba.

Grčka i Turska. „Frankfurter Zeitung“ prima iz Carigrada, da je jedan uplivan turski ministar izjavio dopisniku te novine, da će kao neposredna posljedica bili prelom diplomatskih odnošaja između Turske i Grčke, ako bude grčka narodna skupština proglasila valjanima mandate triju kretskih zastupnika.

Sudbina Finske. U dobro informiranim krugovima veli se, da je sudbina Finske već odlučena. Dolazi viest, da je car vrlo zlovoljan radi nedavnog zaključka finskog sabora. Misli se, da će finski sabor biti ukinit i da će biti Finska podijeljena u ruske provincije.

Revolucionarni pokret u Portugalu. U provinciji sve više se širi revolucionarni pokret. Vlada je učinila sve, da pokret spriječ i da ga suzdržava ali joj to samo djelomično polazi za rukom. Gotovo svi provincijalni listovi dnevno su zapljenjeni a oblasti nastoje, da na svakoga agitatora oštro paze. Ipak su sve ove mjere posve uzaludne, te se propaganda sve većma širi i zahvaća šire mase ljudstva.

Kotarska učiteljska skupština.

Na 28. i 29. o. m. j. večalja je u ovom gradu XXIV. učiteljska konferencija. Posle službe božje sabralo se učiteljstvo u dvornici ženske građanske škole, gdje gosp. nadzornik S. Sinčić u nazočnosti gg.: kapitularnog vikara kanonika Gojanovića, kotarskog poglavara Josipa viteza Rešetara, načelnika dra. Krestelja, nar. zastupnika dra. Dublića, O. Miloševića, predsjednika uč. društva Sirovice i drugih izrekao zanimov govor. Nazvao srdačno dobrodošlicu skupštinarima, zahvalio odličnoj gg. koja su skupštinu počastila, te se osvrće na prilike školstva u ovom kotaru. Crtajući djelovanje učitelja istaknu, koliko ono narodu koristi. U učenim potezima govori o moralno-religioznom odgoju, pa završi trokratnim „živio“ kralju. — Gosp. č. k. namj. savjetnik vitez Rešetar oslovi učiteljstvo biranim rječima, počiče ga na plemenit rad, zaželi materijalni boljak, a skupštini najbolji uspjeh.

Za zamjenika u predsjedanju izabran je nadučel Iv. Batinica.

Iza biranja raznih odbora i brzojavnih pozdrava školskim starješinama, prošlo se na dnevni red. Zapisničarima bijahu izabrani: Juras, Purčić i Vukić. Za člana zastupatelja učiteljstva u kotarskom vijeću, izabran je nadučitelj u Mandalini A. Vlahović. — „O nastavnoj osnovi za ponavljanje nastave u Vukić i Delini. Nakon kratke strane debate u ovom pitanju osnova je primljena. — Marno je obradila pitanje „o kosom pismu“ učiteljica Kello. — Tačku „kako bi se nedeljnih odmor imao upotrebiti, na što već uzgoj i moral“, veoma je liepo obradio V. Belamarić. — Skupština je posvetila osobitu pažnju saslušavši krasnu razpravu, koju je obradio Lokas „o manama i pogreškama djece u školi“. — Osobitim je pak zanimanjem skupština pratila praktičnu uputu „o crtanju po slobodnoj metodi“, koju je obdržala stručna učiteljica Gargašević. I druge su tačke poslovnog reda bile vješto i okretno dorazpravljene. Učestvovanje u razpravama bilo je ozbiljno i stručno, te se prihvatilo mnogo zgodnih za glavaka.

Poslije dvodnevnoeg rada, skupštinu je zaključio krasnim govorom g. predsjedatelj Sinčić, zahvaljujući na marnom i trizetnom zauzimanju skupštinarima, bodreći ih na daljni rad za narod i domovinu. Na koncu živo preporuča, da se mladež odgaja u moralno-religioznom duhu, te završi trokratnim uzvikom „živio“ kralju.

Ugledna je općina poslala na počast učiteljstvu glazbu, koja je na obali prigodom skupne večere izvadjala birani program, na čemu ono najtoplije blagodari. Skupštinar.

ruku i tela, što ne pristaje izrazu njenog lica, djeluje nekako promašeno. Vidi se, da te geste niesu iz zagrijanosti za ulogu, jer se ona podupno u nju ne uživljaju. Mislim da to nije pravo polje njenog zaista liepog talenta, akoprem imaa uspjelih kreacija i na tom polju. Mlada Lyanka također nam je poznata kao vrlo simpatična glumica.

Barbarić, Anić, a osobito Rašković igrali su poznatom svojom vještinom. Od ostalih muškaraca ne djeluje baš osobito Bojničić. Kretnje, izgovor, karakterizacija uvijek su mi isti. Ne posjeduje prirođenog, ufinjenog razpoloženja. Ostali epizodiste bili su na svom mjestu.

U kompleksu: inscenacije bile su bolje nego lanske, osoblje obilate nego lani, a i repertoar. To nam daje nadu, da će tako pospješeno ići i sljedeće godine.

Ovo gostovanje — ne uzev u obzir tri, četiri predstave — bilo je za Split na svom mjestu.

— J —

Naši dopisi.

Utvaraške skupštine.

Sinj, 29. rujna. Poslie onako „pogubnih“, „zloglasne šibenske skupštine, poslie njezinih rezolucija za obću stvar: naši i vidjeniji oti maloga puka“ prepali se, smeli se i uzdrihtali u plemenitoj duši, da ne bi ova, nekoć po njima unapredjena, a sada tužno „zarobljena krajina“, veliko koje zlo pretrpjela; da joj ne bi i posljednji ostanci zlatne slobode ugrabljeni bili. Svetim rodoljubnim žarom planuli „dobri“ oti: po trgu, po ulicam vrludaju, okupljaju se, lamaju rukama, tresu glavom, hoće po što — po to, da spase biedni narod, kunu se i porodom i svim, što im najmilijega na svijetu, da će narodnu sreću neditrnuti očuvati.

U tu svrhu uriču sastanak za 25. o. m. j., na koji bi se imale okupiti sve dične perjanice, pa iznieti sve zdrave misli, pa i iz najzabavnijih zakutčica njihova prostranoga uma, pa ih izažeti i stvoriti zdrave zaključke obćega interesa i poprimiti shodne mjere, a da ih sd ostvari.

Taj sretni dan napokon svanuo, jedanaesta na Kamičku odbila, a dvoranom provrvela odabrana kita narodnih „miljenika“, brojem ih ravno dvadeset i pet!

Zabrinuti oti zapremili mjesta, kao gro-nom ošnuti, kao da im težka pečina dušu pritiska, niti se miču, niti zборе; tek što duboki uzdisaji prekidaju neugodnu tišinu. S očima su podu poniknuli, tek što kradomice jedan drugoga bolno pogleda...

U takome potresnome času, razjaran vatrom rodoljublja, zubi se srce stiska, sklače se na noge narodni „dobrotvor“, glavom proslavljeni šor Toma. Planu Toma, kao vatra živa! Sramota je, gospodo moja, prekrstiti ruke i marno gledati, gdje nam narodna kuća gori; sramota je volju za ne volju prodavati u ovim kritičnim časovima i to pred mrzkim grobarima ove djevičanske krajine. Ovak se više živjeti ne da u ovom Edoradu, u ovoj zemlji od obećanja; nami se hoće rada i to žilava rada, a da dospjemo do položaja na kome smo bili, s koga smo vedrili i oblačili, s koga smo narod u „slobodi“ uzgajali i „prosvjetljivali“ i na svim poljima narodne ekonomije močno prizidali. Ovo su, velim, kritični časovi, jer mi, gospodo moja, idemo u susret velikim događajima, u kojim bi druge ptice našem narodu pjevale, kada bismo mi na položaju bili. Biti će vam poznato, kako sam i u najsitnije sitnice proučio rušiteljne potrebe; pa, kad utvrdim, da smo im u oči, svi ćete mi vjerovati. U starim indijanskim knjigam čitao sam, da se potresi ponavljaju svake trinaeste godine. (Sva skupština izkolenični očiju viče: Čujte, čujte!) Jest, gospodo, to vam je tako jasno, kao ono sunce na nebu. Dakle svi zajedno, za jedan štap, rame o rame, ko jedan čovjek, hajdemo narodnoj sreći; ne puštajmo biedni narod u ruke nesposobne i neiskusne čeljadi. — Sva družba iz jednog grla zorni: Svi ćemo s tobom i u vatru i u vodu ti nas vodiš narodnoj sreći; živio potres!

Za tim govornik predlaže, da se bira predsjednik, a složna braća jednoglasno izabraše staroga Luigja.

Predsjednik zauzimlje svoje mjesto i sa par razdraganih rieči zahvaljuje na povjerenju časti, i obećanje, da će iz petnih žila poraditi oko ostvarenja njihovih ideala. Pita i uzimlje rieč simpatični Pipe: Sinjani, četrdeset je godina, kako se izičem u prvim redovima; četrdeset je dugih godina, punih mukotrpna rada u svim mogućim smjerovima: moralnim u prvom redu, a onda materijalnim. Svi dobro znadete, da sam uvijek pred očima imao krietost i da me je ona pouzdano vodila svojom trnovitim stazom iz časti u čast, iz slave u slavu, tako da sam punim pravom zaslužio ono dično ime, s kojim se nekoć rimski car Tito gizdao „naslada roda ljudskoga“. Danas, gdje vidim, da mi to hoće da ukradu bezbožni ljudi; danas kad me hoće da svele u vječnu zaborav; danas, kad izgledam kako neka sjena smrti, i u moje stare kosti ulazi neki mladenčki žar i ja se izjavljujem solidarnim u svemu sa pobožnim drugom Tomom. — Fanatični „živio“ dugo se različe čitavom dvoranom. Na to se ustaje i govori nekakov oštrapani gospodin, oštrijaga glave, brade i kosirica, koje obrasle prosjedim dlakom, oču mu duboko utonule pod naborano čelo, a nos mu nad odugim usnicam nekako nakvičeno strši. — Gospodo, i ja sam dugo u neznanju tumarao i daleko od vaše časne sredine izbio; ali moji se moždani razbistrili i pročistili i ja u pravim bojam istinu ugledao. Danas sam i unapred vaš i dušom i tielom. Samo molim, dopustite mi, da mi bude zajamčeno i nadalje gojiti vjerska čuvstva, bez kojih, gospodo, vjerujte, da bih zdvajao u mojoj liepoj trgovini. Iz pokrajne sobe upada g. Muleša, ili bolje Jacques de Bradé, starinom

iz Francezke Bretanje, pa veli: Ovdje ne smije biti govora o nikakovim vjerskim čuvstvima, jer lozinka svih pravih rodoljuba mora biti: Dolje sa crncima, crkva je za ribarnicu i mearnicu...

Predsjednik zvoni i upozoruje, da je danas skupština „Hrv. stranke“, pa da to pitanje ovamo ne spada. Ona će se uzeti u pretes nastaje nedjelje na demokratskoj skupštini, taka je napokon pogodba. U obće upozoruje i prisutnu gospodu, kao i onu u pokrajnoj sobi, t. zv. demokrate, da paze, e ne bi što nesmotrena učinili, s čega bi mogli na javi povlačiti neugodne posljedice.

Za tim se redali razni govornici, koji su većinom u istom smislu govorili; ali, dakako, polazeći sa raznih vidika. Uroš je govorio malo, ali sočno, jezgrovito i duhovito, a tako i vitez, samo sa mnogo više patosa i suza u očima.

Napokon se diže poznati gosp. Vasilj, koji usvaja sve mudre misli skupštine, i pozivlje braću na neumoljivu borbu sa ratobornim, ali u isti mah značajnim rječima: Nože, puške, handžare... topove, pa na neprijatelja složnim silama tike, taka, tike, taka... pa im onda doviknimo, neka se pribroje, ima li ih još!

Ovdje se prosu sva bura oduševljenja, pljeskanju ni konca ni kraja, govorniku stiskaju ruku i ne čekajući predsjednikove konačne besjede, ni stvoreni rezolucija, na dvor svi blaženi i razdragani nagruše, noseći u najljepšim uspomeni krasne doživljaje sa „rodoljubne“ skupštine. Zmijo Zmijčić.

Iz hrvatskih zemalja.

Položaj u Banovini nema nikakvih znatnijih promjena. „Obzor“ piše već sasma u prilog Tomašiću. Među „Pokretom“ i „Srbrbanom“, koji su dosad zastupali uvijek jednako mnjenje, nastala je razlika u mišljenju i pisanju. „Pokret“ umjerjenije o Tomašiću piše i kao da ga mami na sporazum, dakako pod stanovitim uvjetima. „Srbrbran“ naprovis upotrebljuje sve to oštriji ton. Agitacija izborna razvila se je velikom žestinom i u samom Zagrebu.

Spijuni u Puli. Pulska je oblast ušla u trag daleko razgranjenoj špijunaškoj aferi u korist Italije. I austrijsko je vojništvo bilo upleteno u tu stvar. Predhodno su napršene dvie osobe, i to pulski talijanski novinar Ambrosich i neki Wiederhofer. Obojica su uapšena u utorku na veoma tajovit način, pa je viest tek u četvrtak prodrla u javnost. Potankosti o aferi do danas još fale, jer o njoj redarstvo čuva najstrožu tajnu, no drži se, da su u upletene još neke osobe, i da će dokora slediti nova uapšenja.

Passivna rezistencija na bosanskim željeznicama. Pasivna rezistencija željezničara traje još uvijek. Civilni adlatus barun Benko odgovorio je deputaciji željezničara, da vlada nema nikakove namjere, da pregovara sa svojim podložnim osobljem. Medjutim prometne poteškoće sve više rastu. Oko 800 vagona pronađeno je nesposobno za promet, a to je jedna petina svih vozova bosanskih pruga. Isto tako jedna četvrtina lokomotiva iziskuje veće popravke. Time je naravno promet znatno otežan. Na sarajevsko-matarskoj pruzi službeno vrieme traje 72 sata. Pojedini vlakovi imaju 11 sati zakašnjenja. Putnici na postaji Jablanica morali su čekati 8 sati. Takova pasivna rezistencija vlada na svim prugama. Socijalistički „Glas Slobode“, koji je kritizirao baruna Benka, da ne će on pregovarati sa željezničarima, jerbo da su oni podložnici vlade, zapljenjen je.

Slovinci u Trstu. Ove se školske godine u privatne škole slovenskoga školskoga društva u tršćanskom okružju upisalo 1463 djece. Njih 480 moralo se otkloniti, jer nije bilo više mjesta. Tršćanski Slovinci trebali bi da ponovno uzrade oko toga, da im se podignu javne škole u gradskom području Trsta. Na to imaju oni nesumnjivo pravo. To će oni po svoj prilici i učiniti. A zločinstvo bi bilo od vlade, da tolikoj za školu sposobnoj djeći ne dade prilike, da se slovenska djeca u školama ne odgajaju u svom materijem jeziku.

Kolera u Hrvatskoj. Trgovišno poglavarstvo Vukovar javlja: U trgovištu Vukovar ustanovljena je azijska kolera kod Ivana Knežeka i Eve Valerija, te pošto su u pošasnu bolnicu prenešeni i liečnička pomoć odmah im pružena to su oba bolnestika podupno danas ozdravila. Kako je pako preko 8 dana od zadnjeg slučaja prošlo, a da se novi slučaj kolere u Vukovaru pojavio nije, to prema zakonu o zdravstvu, trgovištu Vukovar nije više zaraženo mjesto.

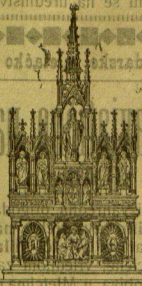
Iz grada i okolice.

Obćinski vječie šibensko imalo je sjednisu na 25. t. m. j. Odmah u početku javio se za rieč vječnik g. Mate Živković, te izreče zgodnih nekoliko rieči, otcavši njima rad obćine a

Insam & Prinoth

u Sv. Ulrichu, Gröden (Tirolska).

Dvanaesto godine 1820

Više puta nagradjena.

Kiparske radnje iz drveta za crkve:
Kipovi svetaca, oltari, propovjedaonice, križni putevi, razpeta, jaslice i t. d.
Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.

24-9-911.

Kolera sušica sifilis

jest zarazna bolest, s toga je dobro ako pranje rublja obavljamo kod svoje kuće. Takova prilika pruža se svakomu, ako kupi za to patentirani

Punoparni stroj Dalmacija

koji je tako udešen, da može s njime i djevojčica od 12 do 14 godina upravljati.

Prednosti kod uporabe:

Izkuhavanje, izparivanje i desinficiranje rublja obavljaju se sve na jedanput za 10 do 20 časaka. Rublje se ni ručno ni gvozdj, ni deter, a isto tako i ne pregori, i radi toga se dva do tri puta dulje sačuva nego ono sa rukom prano. Stroj treba radi svoje građe vrlo malo vode i sapuna a pod nije ni namiranje mokar. Stroj se može upotrebiti i u druge svrhe, kao kotao za grijanje vode, kuhanje voća, grijanje gletaca i kupaka itd.

Godišnje pranje rublja ne stoji ni četvrti dio prama svakom drugom načinu pranja.

Stroj br. 1 za kućnu uporabu zapada K 50, Uz šestmesečno odplaćivanje 10% više.

Naručuje prima i obavlja:
Hubert Bolanca, Krapanj, Dalmacija.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovsku potrošnju otvorio, te je podupno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u potpunom redu i najsavjetnije izvršene biti.

ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata. Imaju u svim vrstama.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cjenik. Tvorničko stalno cijen.

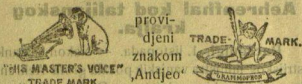
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

14.9-910—14.9-911.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda.

Najsavršeniji gramofoni i ploče

sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

dobivaju se u knjižari i papirnici:

Ivan Grimani

Šibenik, Glavna ulica.

Saje na zahtjev cjenik i popis komada

14.9-910—911. badava i franko.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemično čišćenje odjela na suho.

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemično čišćenje kao: obična, urezna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga, zastore, prostirane, rukavice od kože itd., razumije se sve u cijelini čisti se sa

poveljnim strojem „Universal“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI

Glavna ulica.

Ilustrovane cijenike saje badava.

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoću najmodernijeg motora

proizvadjaju

Od najboljeg marseljskog griza

od najboljeg pšeničnog brašna

dobrog i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

pružaju i od najfinijega

Najbolji namještaji snage

motori na plin (gas), benzin,

žestu, kameno ulje, surovo

ulje za obrtničke, poljodjel-

ske i električne namještaje

snage.

Namještaje na mješavi plinu (Sanganalogo)

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

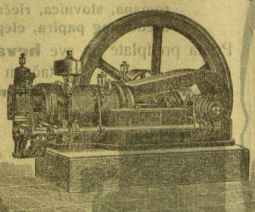
prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

Izkujućivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitel sve upite:

Kuća Gutenberg,

EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtjevajte cjenik besplatno i bez poštarine.

Dopisivanje hrvatski.

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik)

Moritz Hill, Dresden)

najveća specijalna tvornica

srednje Evrope.

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

prodaje

Hrvatska

vjeresijska

banka

Podružnica

Šibenik.

Dionička glavnica

K 2,000.000

Pričuva zaklada i pritičci K 180.000.

CENTRALKA DUBROVNIK

Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel

primaju uložke na knjižice u konto

korentu u ček prometu; eskomptuje

mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja

vrednim, Devize se preuzimaju naj-

kulantnije. Izplate na svim mjestima

tu i inozemstva obavljaju se brzo

i uz povoljne uvjete.

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire,

razeteritnice, založnice, srećke, va-

lute, kupone. Prodaja srećka na

obročno odplaćivanje. Osiguranje

proti gubitku kod zadržavanja. Revi-

zija srećka i vrednostnih papira

besplatno. Unovčenje kupona bez

odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne

i srebrne predmete, drago kamenje

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

155-54

Oglašujte u „Hrvatskoj Rieči“

Pozor! Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju

Gospodarske sveze „Ljubljani“

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg

ziveza, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, žitja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike,

za fakture izplative kroz 3 dana, a to, da olakhoi trgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku savez, patriotična je dužnost svakog našeg trgovca.

Cienike i izorke šalje se badava na zahtjev.

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19.11.10

Važno za svakoga!

Podružnica: Via Giulia br. 33. Podružnica: Via Barrica vecchia br. 33.

Podružnica: Via Colonia br. 17. Podružnica: S. Giovanni di Guardiella br. 871.

Podružnica: Via Acquadotto br. 65.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Podružnica: Via Coroneo 45.

Veliko skladište: stala prostih, apariranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za lj. carne, drogerije, porculans o i zemljano

sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice, naročiti tvari u ocalini, porculani.

Cjene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrste u Trstu, preporučuje se svim

našim trgovcima.

26.11.10.